

ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ ДО ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ TO DEFINING THE ESSENCE OF THE NOTION “READINESS TO PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL WORK WITH THE PERSONNEL OF THE MILITARY UNIT”

Стаття присвячена визначенню сутності та структури поняття «готовність до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу».

У статті виокремлено військово-професійні та психолого-педагогічні завдання, які виконує офіцер по роботі з особовим складом військового підрозділу та розкрито їх зміст. Проаналізовано сутність та змістову структуру понять «готовність до педагогічної діяльності» та «професійна готовність» у педагогічних та військово-педагогічних наукових дослідженнях.

На підставі аналізу психограма офіцера по роботі з особовим складом виокремлено професійні вимоги до нього як фахівця: сформована професійна мотивація, комунікативна компетентність, розвинені емоційно-вольові якості особистості, когнітивні та організаторські здібності; здатність створювати сприятливий психологічний клімат у військовому підрозділі.

Визначено комплекс базових знань та вмінь, які є необхідними для здійснення психолого-педагогічної роботи з особовим складом і які необхідно формувати у майбутніх офіцерів під час навчання у вищому військовому навчальному закладі.

На підставі узагальнення проведених досліджень було визначено сутність поняття «готовність майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу» як цілісне, складне особистісне утворення, інтегративну характеристику особистості, яка поєднує володіння офіцером педагогічними та психологічними знаннями, вміннями, навичками та професійно важливими якостями для ефективного здійснення психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу, що сприятиме ефективному виконанню військовослужбовцями військово-професійних завдань у мирний і воєнний час.

У структурі готовності майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу як особистісному феномені виокремлено компоненти: когнітивний (комплекс педагогічних, психологічних, методичних та військово-професійних знань, які становлять основу роботи з особовим складом), професійно-особистісний (професійна мотивація та професійно важливі якості майбутніх офіцерів), професійно-діяльнісний (володіння вміннями і навичками організації психолого-педагогічної роботи з особовим складом).

Ключові слова: *готовність, професійна готовність, психолого-педагогічна діяльність, офіцери по роботі з особовим складом, військовий підрозділ.*

The article is dedicated to the defining of the essence and structure of the notion “readiness to psychological and pedagogical work with the personnel of the military unit”.

The military-professional and psychological and pedagogical tasks that are done by an officer on working with the personnel of the military unit are highlighted and their content is discovered in the article.

The essence and the content structure of the notion “readiness to pedagogical activity” and “professional readiness” are analyzed in the pedagogical and military-pedagogical scientific researches.

Based on the analysis of the psychogram of the officer on working with the personnel the professional requirements to him as a specialist are defined: formed professional motivation, communicative competence, developed emotional-willed qualities of the person, cognitive and organizational skills; ability to create a favorable psychological climate at the military unit.

A set of basic knowledge and skills which are needed for implementing psychological and pedagogical work with the personnel and which we need to form in future military officers while studying at a higher military educational establishment is determined.

According to the generalized conducted research, the essence of the notion “readiness of the future officers to psychological and pedagogical work with the personnel of the military unit” is determined as a solid, complex, individual formation, an integrative description of an individual, which combines the officer’s grasp of the pedagogical and psychological knowledge, abilities and skills, and professionally important qualities for effective implementation of the psychological and pedagogical work with the personnel of the military unit, that will favor military officers’ effective performance of the military-professional assignments both in peacetime and wartime.

In the structure of the future officers’ readiness to psychological and pedagogical work with the personnel of the military unit as an individual phenomenon, the following components are defined: cognitive (a set of pedagogical, psychological, methodological and military-professional knowledge, which form the basis of work with the personnel), professional-personal (professional motivation and professionally important qualities of the future officers), professional and activity (the grasp of knowledge and skills of organizing psychological and pedagogical work with the personnel).

Key words: *readiness, professional readiness, psychological and pedagogical activity, officers on working with the personnel, military unit.*

УДК 355.23:354.31(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.36>

Дорофєєв А.С.,
заступник начальника факультету
з навчальної роботи – начальник
навчальної частини гуманітарного
факультету
Національної академії
Національної гвардії України

Стратегія розвитку сучасного українського суспільства об’єктивно потребує підвищення вимог до якості вищої військової освіти. Оскільки від якості військової освіти залежить належне кадрове забезпечення сектору безпеки і оборони України. У зв’язку з цим актуальності набуває проблема формування готовності майбутніх офіцерів

до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій.
Дослідженню особливостей організації роботи з особовим складом присвячені праці науковців, які враховували вимоги чинних керівних документів Національної гвардії України (В. Васищев,

І. Ващенко, С. Іщенко, О. Міршук) та військовослужбовців (А. Галімов, М. Нецадим, В. Ройлян, В. Стасюк, В. Ягупов та ін.).

Підготовці майбутніх військових офіцерів та формування у них різних видів професійної готовності присвячені роботи О. Загребельного, Я. Зорій, О. Колесніченко, Ю. Корнійчук, С. Кубіцького, В. Уліч, О. Черкашина, В. Яреми та інших.

Проте, аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування готовності майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу у вищому військовому навчальному закладі до теперішнього часу не ставала предметом окремого дослідження.

Найбільш послідовно і глибоко проблема готовності до психолого-педагогічної діяльності розкрита в дослідженнях, які присвячені підготовці майбутніх вчителів. Зміст психолого-педагогічної діяльності вчителя відрізняється від змісту аналогічної діяльності офіцера по роботі з особовим складом, але «готовність» до здійснення цієї діяльності, на нашу думку, може мати певні спільні ознаки з урахуванням специфіки і завдань професійної діяльності військовослужбовців.

Мета статті – проаналізувати професійні вимоги та особливості професійної діяльності офіцера по роботі з особовим складом військового підрозділу; визначити сутність і структуру феномена «готовність» до її здійснення.

Виклад основного змісту. Спрямованість професійної діяльності офіцера по роботі з особовим складом можна умовно розділити на військово-професійну та психолого-педагогічну. Але важливо підкреслити, що від організації та обґрунтованості психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу залежить ефективність виконання бойових завдань.

До військово-професійних завдань офіцера по роботі з особовим складом відносять: керівництво відділенням під час підготовки та безпосереднє виконання службово-бойових завдань; знати тактику дій відділення в різних видах бою, вміло командувати під час виконання бойових завдань; знати реальний стан справ у відділенні, хід виконання поставлених завдань; підтримувати особовий склад, озброєння, техніку в постійній бойовій готовності до бойового застосування; досконало знати і вміло володіти зброєю та технікою відділення, забезпечувати їх правильне зберігання й експлуатацію; проводити тренування, спрямовані на удосконалення стройової виправки та посилення фізичної витривалості; постійне вдосконалення знань з фаху і методичних навичок, власною поведінкою та старанністю подавати підлеглим приклад взірцевого виконання військового обов'язку; збереження та демонстрація бережливого ставлення до озброєння, техніки та майна.

До психолого-педагогічних завдань офіцера по роботі з особовим складом можна віднести: навчання, просвітницьку діяльність і виховання особового складу; психологічну роботу з формування у військовослужбовців необхідних морально-вольових та інших психологічних якостей; правове та соціальне консультування підлеглих; створення сприятливих умов у підрозділі, побудову стосунків на основі поваги, з дотримання військової дисципліни; знати індивідуальні та персональні дані військовослужбовців підпорядкованого підрозділу (прізвище, ім'я та по батькові кожного підлеглого, військове звання, день народження, віросповідання, особисті якості та захоплення, рід занять перед військовою службою, сімейний стан, успіхи та недоліки у службі); виховувати особовий склад підрозділу за принципами вірності Присязі та дотримання вимог Статутів; поваги до служби і свого фаху; мати достовірну інформацію про перебування та вид діяльності підлеглих; своєчасно інформувати керівництво у разі виникнення проблемних питань (захворювання, скарг, прохань підлеглих, заохочень та провини, а також про стягнення та випадки втрати чи несправності озброєння, техніки та інших матеріальних засобів).

Як свідчать дослідження С. Белай, С. Капелюшного, відповідно до стандартів НАТО на зазначену категорію керівного складу окрім виконання завдань військового призначення, покладено функції планування, організації, контролю й координації навчання та виконання службової діяльності підлеглих військовослужбовців. Будучи вагомим елементом управління офіцер по роботі з особовим складом, як заступник керівника підрозділу, несе відповідальність не лише за виконання службових обов'язків підлеглими, але й за їх особисту підготовку, виховання, дотримання військової дисципліни, адаптацію у військовому середовищі та добробут [2].

Враховуючи значну кількість і складність вказаних психолого-педагогічних завдань, необхідно формувати у майбутніх офіцерів по роботі з особовим складом готовність до здійснення цієї діяльності. Але, як свідчать дослідження, найбільш послідовно і глибоко проблема готовності до психолого-педагогічної діяльності розкрита в дослідженнях, які присвячені підготовці майбутніх вчителів.

У роботах учених (А. Алексюк, І. Гавриш, І. Зязюн, А. Линенко, Г. Троцько та ін.) переконливо доведено, що саме стан готовності особистості до здійснення психолого-педагогічної діяльності забезпечує не тільки її ефективність, але й можливості подальшого самовдосконалення. Вчені виокремили такі прояви готовності, як-от: позитивне ставлення до праці, певний рівень оволодіння психолого-педагогічними знаннями, вміннями і навичками, самостійність у розв'язанні педагогічних

завдань, розвинуті педагогічні здібності, сформованість моральних та інших професійно важливих якостей особистостей педагога і т. ін. Дослідниками були визначені критерії та показники готовності, на основі яких встановлені рівні готовності випускників до психолого-педагогічної діяльності.

У «Психологічному словнику» поняття «готовність» трактують, як «активно-дієвий стан особистості, установку на певну поведінку, змобілізованість сил на виконання завдання». У словнику визначено такі ознаки «готовності» як «стан підготовленості, в якому організм налаштований на дію чи реакцію»; поняття «готовність до дії» розглядається в двох аспектах: 1) як оволодіння людиною необхідними для успішного виконання дії знаннями, вміннями, навичками; 2) як згода на виконання будь-яких дій [12, с. 57].

У «Психологічній енциклопедії» зазначено, що головною особливістю готовності до професійної діяльності є «передстартова активізація людини, що включає усвідомлення людиною своїх цілей, оцінку наявних умов, визначення найбільш імовірних способів дії; прогнозування мотиваційних, вольових, інтелектуальних зусиль, вірогідність досягнення результату, мобілізація сил, самонавіювання в досягненні цілей» [11, с. 248].

Готовність педагога до майбутньої професійної діяльності – поняття багатогранне і разом з тим, таке, що піддається вимірюванню в системі освіти. Натепер існують різні трактування поняття і класифікації професійної готовності педагога. Це зумовлено специфікою виду діяльності та відповідними науковими підходами, що орієнтовані на формування відповідної готовності.

За визначенням А. Линенко, «готовність» – це цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і вольову мобілізованість суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [9]. А. Линенко звертає увагу на те, що поняття «готовність до педагогічної діяльності» включає педагогічну самосвідомість, інтерес до педагогічної діяльності та потребу в ній, мотиви діяльності, педагогічні здібності, теоретичні знання предмета й способів діяльності, навички та вміння, професійно значущі якості майбутнього педагога [9].

Г. Алексєєва зазначає, що «готовність до педагогічної діяльності» – це властивість і стан особистості, рівень професійної підготовки випускника, підкреслюючи, що «за своєю структурою професійна готовність вчителя до педагогічної діяльності є багатозаровим, інтегрованим утворенням, компоненти якого тісно взаємопов'язані та взаємозумовлені, і відсутність у майбутнього вчителя хоча б одного з цих компонентів обов'язково призведе до виникнення диспропорцій у структурі особистості фахівця» [1].

І. Гавриш визначає готовність до професійної діяльності як професійно значущу якість

особистості майбутнього вчителя, яка утворює систему взаємопов'язаних компонентів, до складу якої входять як особистісні якості, що включають наявність професійних мотивів та інтересів, знань, так і вміння, що забезпечують виконання функцій, адекватних потребам певної професійної діяльності [3, с. 77].

Отже, готовність до здійснення професійної діяльності, зокрема, педагогічної, є закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання. Це – психологічний, активно-дієвий стан особистості, система інтегрованих характеристик. Готовність як стан особистості активізує, регулює та забезпечує ефективність діяльності.

О. Дубасенюк виокремлює теоретичну і практичну готовність майбутніх учителів. Теоретична готовність передуює практичній і передбачає набуття суб'єктивно значущих знань, що допомагають педагогові створювати не тільки образ навчально-виховного результату, а й систему засобів або технологій досягнення поставленої мети. Практична підготовленість означає сформованість у педагога готовності діяти в конкретній педагогічній ситуації, застосовуючи відповідні засоби, методи, прийоми. Цей параметр охоплює ще й технологічну готовність, тобто володіння методикою організації освітнього процесу за допомогою відповідної технології [5].

О. Тімець підкреслює, що професійна готовність вчителя – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат. В. Адольф зазначає, що професійна готовність вчителя – це базова характеристика діяльності спеціаліста; вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення.

Аналіз різних визначень готовності до педагогічної діяльності свідчить про те, що вони не є суперечливими, а в більшості – є взаємодоповнюючими. Все це розширює і поглиблює уявлення про сутність феномена «готовність». Поряд з цим феноменом, у психолого-педагогічній літературі розглядають поняття «професійна готовність», зокрема, вчителя до педагогічної діяльності.

Л. Романишина підкреслює, що основу професійної готовності становлять відповідні результати навчання, тобто сукупність знань, умінь і навичок, які повинні отримати студенти в процесі навчання. Зміст професійної готовності вчителя до педагогічної діяльності.

О. Дубасенюк, Т. Семенюк, О. Антонова розглядає як єдність знань і умінь, досвіду творчої діяльності і досвіду емоційно-ціннісного відношення до

педагогічної дійсності [5, с. 81]. Автори підкреслюють, що структура професійної готовності педагога розкривається через відповідні педагогічні уміння: 1) уміння «переводити» зміст процесу навчання і виховання в конкретні педагогічні завдання; 2) побудувати і привести в дію логічно завершену педагогічну систему: комплексне планування освітньо-виховних завдань; обґрунтований відбір змісту освітнього процесу; оптимальний відбір форм, методів і засобів його організації; 3) уміння виокремлювати і встановлювати взаємозв'язки між компонентами і факторами навчання і виховання, приводити їх в дію; 4) уміння оцінювати результати педагогічної діяльності: самоаналіз і аналіз освітнього процесу і результатів діяльності вчителя; визначення нового комплексу стрижневих і другорядних педагогічних завдань [5, с. 43-46].

Як підкреслює В. Чайка, зміст теоретичної готовності вчителя виявляється в узагальненому умінні педагогічно мислити, що передбачає наявність у педагога аналітичних, прогностичних, організаційних, методичних, проєктивних, а також рефлексивних умінь [13, с. 26].

Аналіз наукової літератури показав, що поняття «готовність майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу» не знайшло висвітлення у наукових дослідженнях і знаходиться у процесі розробки.

О. Загребельний визначив «готовність майбутніх офіцерів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом» як інтегративне особистісне новоутворення, що включає цілі, потреби, інтереси, мотиви професійної самореалізації, знання про власну «Я»-концепцію й уміння розкривати й реалізовувати власний потенціал у військовій справі, знання й уміння методики роботи з особовим складом, особистісні якості офіцера, що забезпечують ефективність організації і проведення роботи з особовим складом. У структурі вказаної готовності автор виокремив компоненти: мотиваційно-вольовий, пізнавально-процесуальний та емоційно-контролювальний компоненти [6].

Ю. Корнійчук досліджував формування готовності майбутніх офіцерів до організації виховної діяльності з військовослужбовцями строкової служби. Вказану «готовність» автор визначив «як інтегроване системне поєднання знань, умінь, навичок та особистісних якостей майбутнього офіцера, що характеризують його переконання, погляди, мотиви, почуття, ставлення та відношення до виховної діяльності, а також вміння практичного застосування цих знань, умінь, навичок та особистісних якостей у процесі виховної діяльності за місцем служби».

У структурі готовності майбутніх офіцерів до організації виховної діяльності з військовослужбовцями строкової служби дослідник виокремив компоненти: когнітивний, мотиваційно-ціннісний,

поведінковий – характеризується системою поведінкових установок, комунікативних якостей та діяльній специфіки готовності до організації виховної діяльності майбутніх офіцерів, які відображають сутність відповідної готовності [7].

У дослідженні С. Кубіцького поняття «професійна готовність майбутніх офіцерів» визначено як спрямованість особистості, яка передбачає потреби, переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, вольові й інтелектуальні якості, знання, уміння, установки на певне поведіння в незвичайних умовах. Автор підкреслює, що така готовність формується у процесі отримання освіти й виховання у навчальному закладі. Вона є результатом всебічного розвитку особистості з урахуванням вимог, що зумовлюються особливостями фаху. Саме готовність забезпечує регуляцію, сталість, ефективність діяльності і є необхідною фахівцеві для успішного виконання своїх обов'язків, використання знань, досвіду, особистих якостей, збереження самоконтролю і перебудови своєї діяльності за наявності непередбачених перешкод. До структури професійної готовності майбутнього офіцера дослідник включив такі компоненти: ціннісно-мотиваційний, гностичний, практичний та оцінний [8].

В. Ярема досліджував проблему формування готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності. З урахуванням сутності й змісту наставництва та особливостей фахової підготовки майбутніх офіцерів морської піхоти, під поняттям «готовність до наставницької діяльності» розуміє складне особистісне утворення, що характеризується сукупністю спеціальних знань, умінь та навичок, розвиненістю професійно значущих особистісних якостей і стійким комплексом потреб, інтересів, мотивів, спрямованих на здійснення наставницької діяльності. У структурі готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності вченим виокремлено особистісний, когнітивний, діяльнійсний, рефлексивно-прогностичний компоненти [13].

Для конкретизації сутності і структури поняття «готовність офіцера до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу» розглянемо вимоги до особистості офіцера, які визначають ефективності цієї діяльності.

Дослідники у галузі військової психології та педагогіки (М. Варій, В. Васищев, С. Іщенко, М. Козяр, М. Коваль, О. Міршук, В. Ягупов та ін.) вирізняють загальні і специфічні вимоги до особистості військового офіцера. До загальних вимог, що пред'являються державою і суспільством до сучасного офіцерському корпусу, віднесено: розвинене почуття патріотизму, вірність військовій присязі, готовність мужньо і професійно виконати свій військовий обов'язок, психічна стійкість, здатність до вольової саморегуляції поведінки в критичних стресових ситуаціях, в умовах небезпеки

і ризику. Офіцер повинен бути людиною великої загальної культури і моральності з розвиненим почуттям офіцерської честі і власної гідності.

Відповідно до психограми військовослужбовця НГУ як представника управлінського складу [10], заступник командира роти по роботі з особовим складом повинен мати сформовані:

– професійну мотивацію: провідні мотиви (інституційні) повинні відповідати завданням професійної діяльності, домінування мотивів професійного самовдосконалення, патріотизм, вірність українському народові; розвинене почуття обов'язку, політична свідомість; сумлінне ставлення до своїх обов'язків, ретельне і чітке їх виконання; дотримання загальноприйнятих норм моралі;

– комунікативну компетентність, а саме, володіти широким спектром стилів поведінки в конфліктних ситуаціях; комунікативною, етнічною, расовою толерантністю, безконфліктністю;

– емоційно-вольові якості: стресостійкість, контроль прояву емоцій, здатність швидко приймати рішення, сміливість, рішучість, активність, низький рівень тривожності, здатність брати на себе відповідальність у складних ситуаціях, правильно оцінювати свої сили і можливості, наполегливість і гнучкість у досягненні мети;

– когнітивні особливості: здатність до аналізу інформації, аналітичного мислення, загальну ерудованість, здатність до тривалої, напруженої роботи (висока працездатність), здатність роз'яснювати норми права і відповідальність за їх порушення.

До основних професійних вимог також належить спроможність встановлювати правильні взаємовідносини в колективі, з оточенням, вчасно втручатися в ситуації протиправної поведінки. Необхідними при роботі з підпорядкованим особовим складом є організаторські здібності, вміння оцінювати, точно передавати підлеглим та використовувати отриману інформацію.

У контексті професійних знань та вмінь, необхідних для здійснення психолого-педагогічної роботи, офіцер по роботі з особовим складом повинен володіти знаннями з військової психології і педагогіки, теорії і практики виховної роботи; теорії управління; методичні особливості проведення занять з конкретних видів підготовки військовослужбовців; мати розвинуті комунікативні, організаційні, педагогічні та інші вміння та навички; знати особливості морально-психологічного забезпечення військовослужбовців; особливості діагностики та динаміку соціально-психологічних процесів у військовому підрозділі; використовувати результати психологічного вивчення особистості військовослужбовців і військового колективу задля підвищення ефективності діяльності підлеглих; виявляти в діяльності і поведінці підлеглих відхилення від норм психічної регуляції і взаємодіяти з військовим психологом з питання

їх подолання; організовувати цілеспрямований педагогічний вплив на формування особистості військовослужбовця, керувати самовихованням воїнів підрозділу; користуватися основними методами навчання і виховання особового складу, втілювати в практичній діяльності риси офіцера високої педагогічної культури.

Наведені визначення дозволяють уточнити сутність поняття «готовність майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу» як цілісне, складне особистісне утворення, інтегративну характеристика особистості, яка поєднує володіння офіцером педагогічними та психологічними знаннями, вміннями, навичками та професійно важливими якостями для ефективного здійснення психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу, що сприятиме ефективному виконанню військовослужбовцями військово-професійних завдань у мирний і воєнний час.

На підставі проведеного аналізу та визначення сутності досліджуваного поняття, вважаємо доцільним виокремити в структурі готовності майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу як особистісному феномені такі компоненти: когнітивний (комплекс педагогічних, психологічних, методичних та військово-професійних знань, які становлять основу роботи з особовим складом), професійно-особистісний (професійна мотивація та професійно важливі якості майбутніх офіцерів), професійно-діяльнісний (володіння вміннями і навичками організації психолого-педагогічної роботи з особовим складом).

Перспективним напрямком подальших досліджень є створення умов для формування готовності майбутніх офіцерів до психолого-педагогічної роботи з особовим складом військового підрозділу під час навчання у вищому військовому навчальному закладі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алексєєва Г. М. Сутність і структура готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. Педагогічні науки. Бердянськ : БДПУ, 2012. № 2. С. 9-14.

2. Белай С. В., Капелюшний С. А. Аналіз стану кадрового забезпечення розвитку професійного сержантського і старшинського складу частин та підрозділів Національної гвардії України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Державне управління. 2019. № 2.

URL: <http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/governance/article/view/114/59>.

3. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ...д-ра п. н.: 13.00.04. Харків, 2006. 475 с.

4. Галімов А. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виховної роботи з особовим складом: монографія. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2004. 374 с.

5. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: монографія. Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с.

6. Загребельний О. В. формування готовності майбутніх офіцерів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання: дис. ...д-ра філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2021. 314 с.

7. Корнійчук Ю. Г. Педагогічні умови формування готовності майбутнього офіцера до виховної діяльності з військовослужбовцями строкової служби. *Вісник Національної академії оборони України* : зб. наук. праць. Київ : НУОУ, 2011. Вип. 1 (20). С. 36–41.

8. Кубіцький С. О. Система оцінювання готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності : автореф. дис. канд. п. н. : 13.00.04. Київ, 2001. 15 с.

9. Линенко А. Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності: автореф. дис. ...д-ра пед. н.: 13.00.04. Київ, 1996. 44 с.

10. Приходько І. І., Юр'єва Н. В., Лиман А. А. Професіографічний опис діяльності військовослужбовців за контрактом Національної гвардії України управлінського складу. *Честь і закон*. № 1 (76). 2021. С. 115-122.

11. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О.М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. 424 с.

12. Психологічний словник / авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергеєнкова ; за ред. Н. А. Побірченко. Київ : Наук. світ, 2007. 274 с.

13. Чайка В. М. Теорія і технологія підготовки майбутнього вчителя до саморегуляції педагогічної діяльності: дис. ...д-ра пед. н.: 13.00.04. Тернопіль, 2006. 392 с.

14. Ярема В. В. Сутність, структура і зміст готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до навчальної діяльності. *Young Scientist*. № 12 (52). December, 2017. P. 503-506.